

Sygn. akt. IV Ka 397/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy
w składzie:

Przewodniczący SSO Danuta Lesiewska

Sędziowie SO Piotr Kupcewicz - sprawozdawca

SO Adam Sygit

Protokolant sekr. sądowy Dominika Marcinkowska

przy udziale Ewy Łączkowskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej
w Bydgoszczy

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2013 roku

sprawy **B. D.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 28 lutego 2013 roku sygn. akt IV K 4/13

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. B. – Kancelaria Adwokacka w B. kwotę 177,12 (sto siedemdziesiąt siedem 12/100) złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym; zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, którymi obciąża Skarb Państwa.

sygn. akt IV Ka 397/13

UZASADNIENIE

B. D. był skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dn. 06 marca 2006r., sygn. akt IIIK 1277/05 za przestępstwa z art. 279§1kk popełnione w dniach 01.03.2005r., 14.03.2005r., 26.03.2005r., 29.03.2005r., 14.04.2005r., 26.04.2005r., 17.05.2005r., 27.05.2005r., 31.05.2005r., 7.06.2005r., 08.06.2005r., 09.06.2005r., 16.06.2005r., 20.06.2005r., 25.06.2005r., 27.06.2005r., 30.06.2005r., 20.07.2005r., 25.07.2005r., 26.07.2005r., 28.07.2005r. na karę dwóch lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 16.08.2007r. zarządzono wykonanie zawieszony kary pozbawienia wolności;
2. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22 marca 2006r., sygn. akt IIIK 1468/05 za przestępstwo z art. 278§1kk popełnione w dniu 14 października 2005r. na karę roku pozbawienia wolności, za czyn z art. 280§1kk w zw. z art. 157§2kk w zw. z art. 11 §2kk popełniony w dniu 17 października 2005r., na karę dwóch lat pozbawienia wolności, za

czyn z art. 279§1kk popełniony w dniu 20 października 2005r. na karę roku pozbawienia wolności, a za czyn z art. 279§1kk popełniony w dniu 24 października 2005r. na karę roku pozbawienia wolności przy czym orzeczono karę łączną dwóch lat pozbawienia wolności;

3. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 16 października 2006r., sygn. akt IIIK 816/06 za przestępstwo z art.278§1kk w zw. z art. 275§1kk w zw. z art. 11 §2kk popełnione w dniu 09 marca 2006r. na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z art. 278§5kk w zw. z art. 275§1kk w zw. z art. 11 §2kk popełnione w dniu 09 marca 2006r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności a za czyn z art. 278§1kk popełniony w dniu 09 marca 2006r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności przy czym orzeczono karę łączną jednego roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat, przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 03.02.2009 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary;

4. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 16 marca 2007r., sygn. akt IVK 1049/06 za przestępstwo z art.278§1kk popełnione w dniu 16 sierpnia 2006r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

5. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 04 sierpnia 2008r. sygn. akt XVI K 761/08 za przestępstwo z art. 279§1kk w zw. z art. 12kk popełnione w okresie od 15 lipca 2007r. do 27stycznia 2008r. na karę trzech lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 20 grudnia 2012 roku sygn. akt IV Ko 65/12 wznowiono postępowanie, uchylono prawomocny wyrok Sądu Rejonowego i sprawę przekazano temu sądowi do ponownego rozpoznania; postępowanie w tej sprawie nie zakończyło się do dnia wydania niniejszego wyroku łącznego:

6. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 23 października 2008r. sygn. akt IVK 195/08 za przestępstwo z art. 281kk w zw. z art. 157§2kk w zw. z art. 11 §2kk w zw. z art. 64§1kk popełnione w dniu 19 stycznia 2008r. na karę jednego roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności;

7. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 12 lutego 2009r. sygn. akt XVIIK 1891/08 za przestępstwo z art. 13§1kk w zw. z art. 278§1kk w zw. z art. 64§1kk popełnione w dniu 18 marca 2008r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

8. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 1 kwietnia 2009r., sygn. akt IIIK 820/08 za przestępstwo z art. 242§3kk popełnione w okresie od 29 czerwca 2008r. do 18 sierpnia 2008r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności;

9. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22 kwietnia 2009r. sygn. akt XVIIK 2922/08 za przestępstwa z art. 278§1kk w zw. z art. 64§1kk, 13§ 1 kk w zw. z art.278§1 kk w zw. z art.64§1 kk popełnione w dniach 11 czerwca 2008r., 11 grudnia 2007r., 11 stycznia 2008r., 1 lutego 2008r., 21 lutego 2008r., 29 lutego 2008r., 25 marca 2008r., 13 maja 2008r., 23 kwietnia 2008r., 28 kwietnia 2008r., 05 marca 2008r. 01 kwietnia 2008r., 28 kwietnia 2008r., 12 listopada 2007r., 11 grudnia 2007r., na karę dwóch lat pozbawienia wolności;

10. Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2009r. sygn. akt IVK 150/09 za przestępstwo z art. 278§1kk w zw. z art. 275§1kk w zw. z art. 11§2kkw zw. z art. 64§1kk popełnione w dniu 08 sierpnia 2008r. na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności;

przy czym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 18 stycznia 2011 roku sygn. akt IV K 545/10 w miejsce kar pozbawienia wolności wskazanych w punktach 1 i 2 wymierzono karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, w miejsce kar pozbawienia wolności wskazanych w punktach 3 i 4 wymierzono karę łączną roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, w miejsce kar pozbawienia wolności wskazanych w punktach 5,6,7 i 9 wymierzono karę łączną 5lat pozbawienia wolności, a w miejsce kar pozbawienia wolności wskazanych w pkt 8 i 10 wymierzono karę łączną 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 28 lutego 2013 roku, wydanym w sprawie sygn. akt IV K 4/13, Sąd Rejonowy w Bydgoszczy orzekł:

I. na podstawie art. 575§ 1 i 2 kpk orzekł, iż kary łączne 5 lat pozbawienia wolności oraz 9 miesięcy pozbawienia wolności orzeczone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 18 stycznia 2011 roku sygn. akt IV K 545/10 tracą moc;

II. na podstawie art. 569 § 1 kpk w zw. z art. 85 kk w zw. z art. 86 § 1 kk w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami wskazanymi w punktach 6, 7, 8, 9 i 10 wymierzył karę łączną 4 lat pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 577 kpk na poczet kary łącznej zaliczył okres zatrzymania przez policję w sprawie IV K 195/08 w dniu 15 lutego 2008 roku;

IV. na podstawie art. 572kpk w pozostałej części postępowanie umarzył;

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych.

Apelację od wyroku łącznego złożył skazany. Wskazał w niej, że w toku postępowania nie był w sposób właściwy reprezentowany przez wyznaczonego mu z urzędu obrońcę. Ponadto stwierdził, że po uchyleniu wyroku, wydanego w sprawie sygn. akt XVI K 761/08, jego sytuacja uległa diametralnej zmianie, ma obecnie szansę na to, by kara łączna była orzeczona w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie można warunkowo zawiesić. Przedstawił okoliczności, które wg niego świadczą o poprawie jego zachowania, zmianie sposobu myślenia. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie kary łącznej w rozmiarze 2 lat pozbawienia wolności i warunkowe zawieszenie jej wykonania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja oskarżonego jest bezzasadna w stopniu oczywistym.

Wyrok łączny jest szczególnym rodzajem wyroku skazującego, nie rozstrzygającego o kwestii winy, o której prawomocnie już orzeczono w podlegających połączeniu wyrokach, lecz tylko w przedmiocie kary (łącznej). Przy orzekaniu kary łącznej w ramach wyroku łącznego należy brać pod uwagę przede wszystkim ogólne zasady orzekania o karze łącznej, określone w Kodeksie karnym (por. szerzej Zb. Gostyński w Komentarzu do Kodeksu postępowania Karnego, Warszawa 1998, str. 823 i n.). Wydając wyrok łączny, sąd orzekający nie jest uprawniony do ponownego rozważenia tych samych okoliczności, które legły u podstaw wymiaru kar w poprzednio osądzonych sprawach, lecz powinien rozważyć przede wszystkim, czy pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono te kary, istnieje ścisły związek podmiotowy lub przedmiotowy, czy też związek ten jest dość odległy lub go w ogóle brak, a ponadto powinien rozważyć, czy okoliczności, które zaistniały już po wydaniu poprzednich wyroków, przemawiają za korzystnym lub niekorzystnym ukształtowaniem kary (por. wyrok SN z 25.10.1983r., OSNKW 1984/5- 6/65, z glosą L. Paprzyckiego, NP. 1986, nr 3, s.112).

Rozważając wysokość kary łącznej orzeczonej wyrokiem łącznym sąd meriti powinien mieć zatem na uwadze przede wszystkim te dyrektywy wymiaru kary, jakie wynikają z przepisów art. 85 k.k. i 86 § 1 k.k., bowiem warunki do orzeczenia kary łącznej, o których mowa w art. 569 § 1 k.p.k., należy rozumieć - wobec braku odmiennych uregulowań w rozdziale 60 k.p.k. - także zasady (kryteria) łączenia kar, określone przez prawo karne materialne.

Wyrok łączny jest tylko instytucją procesową realizującą normy prawa materialnego, m.in. przepisów art. 85 i 86 k.k.

Zgodnie z treścią art. 85 k.k., wymierzając karę łączną, sąd meriti bierze za podstawę kary wymierzone z osobna za zbiegające się przestępstwa, natomiast zgodnie z art. 86 § 1 k.k. karę łączną wymierza się w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa do ich sumy. W razie potrzeby wydania wyroku łącznego obejmującego wyroki, w których poprzednio wymierzono kary łączne, węzeł łączący te kary ulega rozwiązaniu, wskutek czego w nowym wyroku łącznym podlegają połączeniu kary orzeczone za poszczególne przestępstwa, a nie kary łączne, z tym zastrzeżeniem, iż kara łączna nowo wymierzona nie może przekraczać sumy kary łącznej poprzednio

wymierzonej i kary podlegającej połączeniu (por. np. wyrok SN z dnia 25.07.1972r., V KRN 285/72 - niepublikowany, wyrok SN z dnia 16.08.1968r., V KRN 490/68, OSPiKA 1970/2/38).

Doktryna i judykatura wykształciły trzy podstawowe systemy wymiaru kary łącznej: system absorpcji, system kumulacji i systemy mieszane (por. A. Marek, Prawo karne, Warszawa 2000, s. 223-224). Zasada kumulacji polega na sumowaniu kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa, zasada absorpcji polega na pochłanianiu innych kar jednostkowych przez karę najsurowszą, natomiast systemy mieszane polegają bądź na redukcji kary skumulowanej, bądź na obostrzeniu (aspiracji) najsurowszej z wymierzonych kar jednostkowych.

Warunkami zastosowania zasady pełnej absorpcji zgodnie z ustalonym w tej kwestii poglądami i orzecznictwem, są: bliskość przedmiotowa, podmiotowa oraz czasowa między zbiegającymi się przestępstwami, a także okoliczności zaistniałe po wydaniu poszczególnych wyroków, w tym m.in. pozytywna opinia o skazanym. Jeśli powyższe warunki nie zachodzą, sąd stosuje zasadę kumulacji, w szczególności za stosowaniem zasady kumulacji przemawia wielość zbiegających się przestępstw (wyrok SN z dnia 25.10.1983r., OSNKW1984/5 -6/65).

Decydujące znaczenie przy wymiarze kary łącznej ma wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej. Popelnienie dwóch lub więcej przestępstw jest istotnym czynnikiem prognostycznym, przemawiającym za wymierzeniem kary surowszej od wynikającej z dyrektywy zasady absorpcji. Popelnienie więcej niż jednego przestępstwa jest istotną okolicznością obciążającą i stosowanie zasady pełnej absorpcji klóciłoby się z zasadami wymiaru kary, gdyż prowadziłoby w istocie do bezkarności niektórych czynów sprawcy. Z drugiej jednak strony mechaniczne stosowanie zasady pełnej kumulacji kar również nie zasługuje na aprobatę, ponieważ stanowiłoby wyraz odpłaty. Zatem priorytetową zasadą wymiaru kary łącznej powinna być zasada aspiracji, polegająca na obostrzeniu najsurowszej z kar wymierzonych za poszczególne zbiegające się przestępstwa.

Zważyć również należy, iż orzeczenie kary łącznej nie musi przynosić skazanemu korzyści, tzn. znaczy wymierzenia kary łącznej w wymiarze niższym od arytmetycznej sumy poszczególnych kar, to jednak wysokość tak ustalonej kary łącznej może być obniżona, gdyby kara taka nie była w danym wypadku celowa.

W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji w pełni uprawnienie doszedł do przekonania, iż występują warunki do połączenia wyroków opisanych w punktach 6,7, 8, 9 i 10 komparycji wyroku, natomiast postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w pozostałej części podlegało umorzeniu. Skazany w swej apelacji nie kwestionuje tego, że tylko te wyroki należało połączyć, odsyłając więc do argumentów zawartych w merytorycznej części zaskarżonego wyroku wystarczy stwierdzić, iż Sąd Okręgowy w pełni je akceptuje.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku łącznego sąd rejonowy w sposób szczegółowy i w pełni przekonujący wykazał, w jakich granicach władny był wymierzyć orzeczoną w stosunku do skazanego karę łączną i czym kierował się orzekając taką, a nie inną karę łączną. Sąd odwoławczy w przedstawionym zakresie z tą argumentacją, jaka została przywołana w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, w pełni się utożsamia, nie dostrzegając potrzeby ponownego szczegółowego jej przytaczania.

Czyniąc natomiast zadość stosownym wymogom procesowym przewidzianym dla postępowania odwoławczego treścią przepisów art. art. 433 § 2 i 457 § 3 k.p.k., należy stwierdzić co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że brak jest podstaw by uznać, że w toku postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, skazany nie był prawidłowo reprezentowany przez wyznaczonego mu z urzędu obrońcę. Odniosł się już do zarzutu w tym zakresie sąd meriti (k.33) i argumenty te Sąd Okręgowy akceptuje. Specyfika postępowania o wydanie wyroku łącznego mogła spowodować, że skazany, który nie uzyskał satysfakcjonującego rozstrzygnięcia sądu, swe pretensje kierował również pod adresem obrońcy, nie znaczy to jednak, by obiektywnie można było uznać, iż zostało naruszone jego prawo do obrony.

Odnosząc się do wniosku skazanego o wymierzenie mu łagodniejszej kary łącznej, przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji, stwierdzić należy, iż w ocenie sądu odwoławczego wymierzona skazanemu kara łączna spełnia wszelkie

wymogi określone przez ustawodawcę. Wymierzona wobec skazanego kara łączna w takim kształcie winna w sposób optymalny spełnić wobec skazanego cele zapobiegawcze i wychowawcze, wpłynąć na niego motywująco w kierunku zmiany postępowania w przyszłości oraz skłonić go do przestrzegania przepisów prawa i społecznie akceptowanych norm postępowania. Ponadto kara ta uwzględnia potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Podkreślić przy tym należy, iż sąd meriti szczegółowo wyjaśnił w uzasadnieniu wyroku, czym kierował się rozstrzygając w taki właśnie sposób, wymierzając skazanemu rzeczoną karę łączną w takiej a nie innej wysokości. Uzasadnienie wyczerpująco wskazuje, jakie okoliczności miał na uwadze sąd określając wymiar owej kary.

Należałoby zatem jedynie ponownie podkreślić przede wszystkim fakt dotychczasowej wielokrotnej karalności sądowej skazanego, co musi w szczególności implikować odpowiednią wysokość wymiaru kary łącznej, jeśli ma ona spełnić te dyrektywy wymiaru kary o jakich traktuje treść art. 53 k.k.

W niniejszej sprawie kara łączna wymierzona skazanemu została ukształtowana w oparciu o zasadę asperacji, pomiędzy dolną, a górną granicą jej wymiaru, dla wyroków podlegających połączeniu. Mając na uwadze wszelkie te okoliczności sprawy, jakie zostały wyeksponowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a w szczególności niewielką zbieżność podmiotową, przedmiotową i czasową popełnionych czynów, dane o karalności, a także treść opinii z Zakładu Karnego, uznać należało, iż wysokość orzeczonej przez sąd meriti wobec skazanego kary łącznej jest uzasadniona i odpowiada wskazanym w niniejszym uzasadnieniu dyrektywom wymiaru kary (łącznej). W żadnym razie nie może być uznana za rażąco surową, a tylko wtedy sąd odwoławczy byłby uprawniony (i zobowiązany) do ingerencji w treść zaskarżonego wyroku łącznego. Podkreślić przy tym jeszcze raz należy, iż instytucja wyroku łącznego nie jest pomyślana jako premia dla przestępcy popełniającego większą liczbę przestępstw (czego przecież skazany ma świadomość), lecz opiera się na założeniu, że samo wydanie wyroku powinno być ostrzeżeniem dla skazanego przed popełnieniem nowego przestępstwa (OSNPG 1981/5/43).

W tej sytuacji wniosek skazanego o łagodniejsze ukształtowanie kary, a zwłaszcza poprzez zastosowanie zasady pełnej absorpcji, a do tego jeszcze następnie warunkowe zawieszenie wykonania tak ukształtowanej kary łącznej, jawi się jako całkowicie nieuprawniony, nie mający jakiegokolwiek oparcia w realiach i ustaleniach niniejszej sprawy. Podkreślenia wymaga, że na etapie postępowania odwoławczego, Sąd Okręgowy zasięgnął dodatkowo informacji zarówno o sytuacji rodzinnej skazanego, jak również o jego aktualnym zachowaniu w zakładzie karnym. Jakkolwiek należy przyznać, że sytuacja rodziny skazanego jest bardzo trudna, to jednak dla ustalenia wysokości kary łącznej nie może ona mieć zasadniczego wpływu. Skazany jest w konkubinacie od 12 lat, jego syn ma lat 10 i mimo tego dopuszczał się kolejnych przestępstw. Nie może więc oczekiwać, że obecnie z tego powodu wysokość kary łącznej zostanie obniżona, a tym bardziej do takiej wysokości, która by umożliwiała zastosowanie wobec niego instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary. W realiach niniejszej sprawy oznaczałoby to de facto, że nie podlegałyby wykonaniu cztery z pięciu kar, orzeczonych wobec niego wyrokami podlegającymi łączeniu. Za takim wnioskiem przemawia również treść aktualnej opinii o skazanym z zakładu karnego. Mimo deklarowanej poprawy zachowania, zmiany sposobu funkcjonowania, z opinii tej (k.101-102) wynika, że jego zachowanie oceniane jest nadal jako naganne. Ostatni raz był karany dyscyplinarnie 19 czerwca 2013 roku, zaś nagradzany 7.12.2012 roku. Nie poprawiło się więc jego zachowanie od czasu wydania poprzedniej opinii. Poprawa skazanego, postępy w resocjalizacji, nadal pozostają w sferze jego deklaracji, co nie znajduje jak na razie odbicia w zewnętrznych ocenach tego zachowania. Mieć również należy na względzie i to, że jakkolwiek zachowanie po wydaniu wyroków jednostkowych ma znaczenie dla wysokości orzekanej w wyroku łącznym kary łącznej, jednak mieć należy na względzie zachowanie w całym okresie, po wydaniu każdego z wyroków, podlegających łączeniu, a nie tylko bezpośrednio przed wydaniem wyroku łącznego. To zachowanie może i powinno mieć znaczenie dla oceny bieżących postępów resocjalizacji, które uwzględnia się przy np. decydowaniu o możliwości warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Mając powyższe na względzie, przy braku okoliczności, które sąd odwoławczy powinien uwzględnić z urzędu, zaskarżony wyrok jako słuszny należało utrzymać w mocy.